

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

(ایرانداک)

خلاصه گزارش طرح پژوهشی سازمانی

عنوان طرح پژوهشی حقوق مالکیت ادبی حاکم بر نتایج طرح های پژوهشی داخلی و تقاضامحور در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

تاریخ شروع طرح پژوهشی	۱۴۰۰/۱۲/۲۳	تاریخ پایان طرح پژوهشی	۱۴۰۲/۱۰/۱۰
نام و نام خانوادگی مجری طرح پژوهشی	صفر بیگ زاده	نام و نام خانوادگی همکاران طرح پژوهشی	-----

درباره طرح پژوهشی

در این پژوهش، وضعیت مالکیت فکری نتایج حاصل از طرح های پژوهشی با دو قید بررسی شده است:

۱. مالکیت هنری و صنعتی از حوزه بررسی بیرون است.

۲. میدان بررسی ناظر به اعضای هیأت علمی ایرانداک است.

با توجه به نگاه حقوقی حاکم بر پژوهش، و ملحوظ داشتن دو نکته گفته شده، این پژوهش با هدف تبیین مقررات و ضوابط حاکم بر مالکیت طرح های پژوهشی انجام شده و ضمن بررسی قوانین و مقررات موجود در ایران، به فراخور مطالب و موضوعات، اقدامات و راهکارهای سایر کشورها نیز در این باره بررسی گردیده و در پایان، ضمن ارائه نتیجه گیری، پیشنهادهایی نیز ارائه گردیده است.

نتایج نشان می دهند که به رغم ضرورتی که احساس می شود، مجلس ما تاکنون به این موضوع به شکل دقیق و ویژه توجه نکرده و نتیجتاً تعیین مالکیت فکری آثار دانشگاهی به دو وزارتخانه مرتبط با این امر واگذار شده که نتیجه آن، تدوین و تصویب دو مقرر در این باره است. البته این دو مقرر نیز نتوانسته اند در این مورد، شفافیت ایجاد کنند و با ابهامی که دارند، راه را برای دانشگاه های کشور به منظور تعیین خودسرانه حقوق خود باز گذاشته اند که جدول های ارائه شده در متن، به روشنی این امر را نشان می دهند. بر پایه این وضعیت، از سویی حقوق فکری اعضای

هیأت علمی همچنان نامشخص است و از سوی دیگر، ناهماهنگی در تعیین سهم مالکیت ادبی دانشگاه‌های مختلف ایران کاملاً به چشم می‌خورد.

روش پژوهش

روش ما در این بررسی، همچون غالب پژوهش‌های حقوقی، توصیفی - تحلیلی است و کوشش گردیده که در مقام توضیح و تبیین مطالب، موضوعات مربوط از نگاه حقوق تطبیقی نیز بررسی شوند.

یافته‌های طرح پژوهشی

باید پذیرفت که بر خلاف آنچه در قراردادهای استخدامی معمول دیده می‌شود، فرد دانشگاهی، یک مسنخدم عادی نیست، بلکه یا «مستخدم متخصص» است و در واقع حقوقی که در دوره استخدام می‌گیرد، با ارزش کار او برابری نمی‌کند؛ کما این که اعضای هیأت علمی در بیرون از محیط دانشگاه، در برابر ارائه خدماتی همسان، حق الزحمه‌های بسیار بالاتری می‌گیرند و از این رو نمی‌توان حاصل و نتیجه طرح پژوهشی موظف را تماماً به کارفرما داد، بلکه همسان با آنچه در جهان علمی رایج است باید از راه همکاری متقابل اهل علم و متولیان مراکز علمی به گونه‌ای رفتار شود که هر دو از انجام طرح پژوهشی سود ببرند و البته سهم عضو هیأت علمی همواره باید بیش‌تر باشد؛ زیرا در غیر این صورت، از سویی، جاذبه‌های تحقیق و پژوهش در عضو هیأت علمی کم خواهد شد و از سوی دیگر، مراکز علمی، رنگ و بوی مراکز تجاری را خواهند گرفت که هر دو وضعیت با رسالت و هدف بنیادی از ایجاد دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی مغایرت دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پیشنهاد مشخص این پژوهش، ورود مجلس به موضوع مورد بررسی در این پژوهش و قانونگذاری دقیق در این باره است که نتیجه این اقدام، از میان رفتن ایرادهای مذکور، دستکم در حوزه متون قانونی است؛ هرچند که در عمل، ممکن است تفسیرهای متفاوت از قوانین، در برخی موارد، همچنان موجب ناهماهنگی گردد.

